

Energian hintojen nousun kompensointi ansiotuloverotuksen kautta

Energian hintojen nousun kompensointi ansiotuloverotusta keventämällä ei kohdentuisi kustannustehokkaasti:

- Energian hinnan nousu kohdistuu eri tavoin eri kotitalouksille. Tähän vaikuttaa mm. asuimuoto, lämmitystapa ja asuinpaikka, sekä esimerkiksi työmatkat ja liikennekäyttäytyminen.
- Tuloverotusta keventämällä ei ole mahdollista kohdistaa kompensatiotoimenpiteitä vain niihin henkilöihin, jotka kärsivät energian hintojen noususta.
- Tuloverotuksen keventäminen kohdistuisi lähtökohtaisesti samalla tavalla kaikille samanlaisia tuloja saaville (eroja voisi aiheuttaa esim. henkilökohtaiset vähennykset).
- Energian hinnan nousun vaikutus yksilötasolla voi erota myös sen perusteella, asuuko henkilö yksin, vai onko kotitaloudessa useampia henkilöitä maksamassa kasvaneita kustannuksia.
- Tuloverotus toimitetaan henkilötasolla, joten erilaista kohdentumista erityyppisille kotitalouksille ei voida huomioida, mikäli kompensatio toteutetaan tuloverotuksen kautta.
- Kaikkein pienituloisimmat, etenkin eläkeläiset ja palkansaajat, eivät maksa lainkaan veroa (ks. kuvio 2). Tuloveronkevennykset eivät siis helpottaisi esimerkiksi takuueläkkeen varassa olevia eläkeläisiä.

Ansiotuloverokevennyksellä voitaisiin kompensoida yleisesti hintojen nousun ostovoimaa pienentävää vaikutusta. Kesken vuotta voimaan tulevan kevennyksen käytännön toteutukseen liittyy kuitenkin ongelmia ja selvitettäviä kysymyksiä:

- Vuoden 2022 ennakonpidätysprosentit on laskettu ja verokortit lähetetty. Olisi selvitettävä, mitä muutoksen vieminen verotusjärjestelmään tässä vaiheessa tarkoittaisi, ja voitaisiinko muutos ottaa huomioon ennakkoperinnässä.
- Vuonna 2003 kesken vuotta voimaan tullut 0,5 %-yksikön palkkatulon verokevennys otettiin huomioon kaavamaisesti siten, että työnantajat alensivat palkkatulon ennakonpidätysprosentteja yhdellä prosenttiyksiköllä puolessa välissä vuotta.
- Olisi selvitettävä, mitä vastaavan toimenpiteen toteuttaminen tarkoittaisi nykyisissä palkanlaskentajärjestelmissä.
- Energian hintojen nousun kompensointi olisi perusteltua kohdistaa myös eläke- ja etuustulon (esim. työttömyyspäiväraha) saajille. Olisi selvitettävä, miten kaavamainen ennakonpidätysprosenttien alentaminen olisi toteutettavissa Kelan ja eläkkeen maksajien järjestelmissä.

Mikäli kesken vuotta voimaan tuleva tuloveronkevennys huomioitaisiin kaavamaisesti ennakonpidätysprosentteissa, kevennyksen mitoittamiseen ja ajoittamiseen liittyy ongelmia ja rajoituksia:

- Kesken vuotta voimaan tuleva kevennys, joka huomioitaisiin kaavamaisesti ennakonpidätysprosentteissa, tulisi kohdistaa tasaisesti kaikille tulotasoille. Sitä ei voisi kohdistaa esimerkiksi ainoastaan pienituloisille.
- Käytännössä on niin, että nykyisen ansiotuloverojärjestelmän rakenteista johtuen ei ole mahdollista toteuttaa veronkevennyksiä, joka kohdistuisi täysin samalla tavalla kaikille tulotasoille ja ansiotulolajeille (palkka-, eläke- ja päivärahatuloa verotetaan eri tavoin).
- Ennakonpidätysprosentit määrätään puolen prosenttiyksikön tarkkuudella. Vuositason muutos tulisi siis mitoittaa siten, että se voitaisiin sovittaa esimerkiksi puolessa välissä

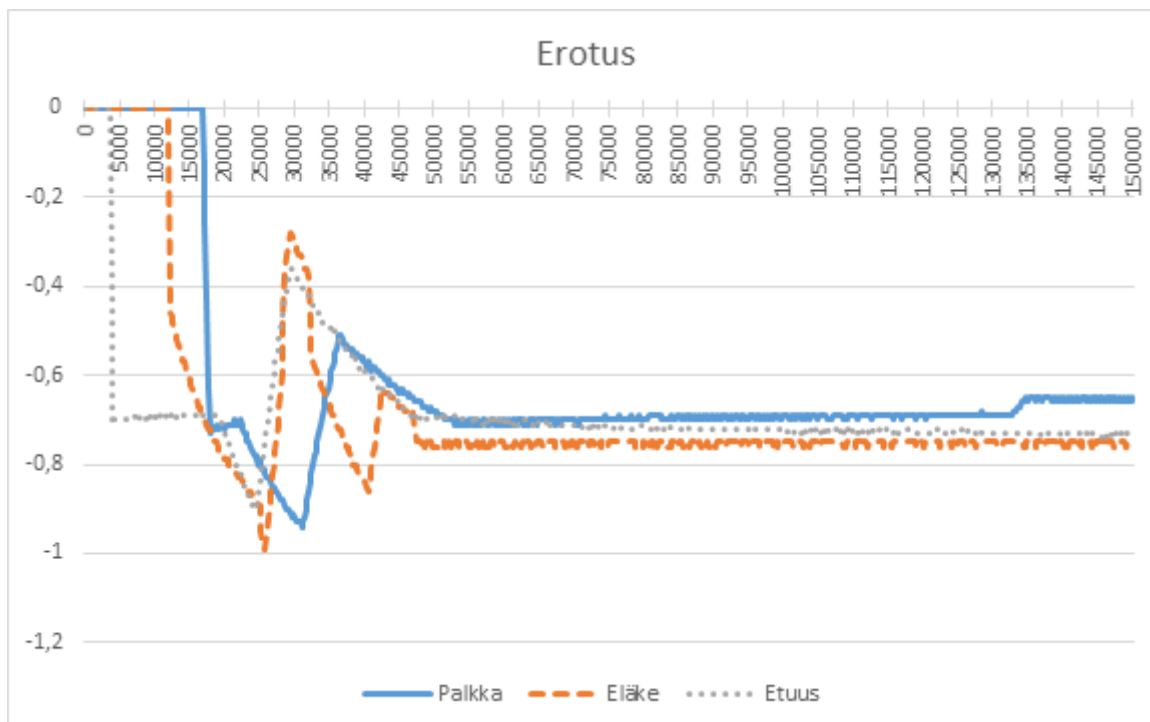
vuotta voimaan tulevaan 0,5 prosenttiyksikön tarkkuudella tehtävään ennakonpidätysprosenttien muutokseen.

- Ennakonpidätysprosenttien alentaminen kesken vuotta tulisi toteuttaa siten, ettei siitä systemaattisesti aiheutuisi jäännösveroja jollekin verovelvollisryhmälle.
- Sote-uudistukseen liittyvä kunnallisveroprosenttien leikkaus määritellään maaliskuun 2022 vaihteessa kuluvan vuoden veroperusteiden perusteella. Tämän jälkeen voimaan tuleva vuoden 2022 veroperusteiden muutos johtaisi siihen, että kunnilta valtiolle ei siirtyisi oikeaa rahamäärää, mikä olisi vastoin hallituksen sote-uudistukseen liittyviä linjauksia.

Esimerkki kevennyksestä, joka on pyritty kohdentamaan tasaisesti kaikille tulotasoille ja eri ansiotulolajeille:

- Kevennys pienentäisi verotuloja n. 1 mrd. euroa.
- Kuviosta käy ilmi, että veroperusteiden rakenteista johtuen kevennystä ei ole mahdollista toteuttaa tasan samalla tavalla kaikille.
- Palkka-, eläke- ja päivärahatulon veroasteet alenevat keskimäärin n. 0,65 prosenttiyksikköä ja n. 0,7-0,8 prosenttiyksikköä n. 45 000 euron vuosituloilta alkaen.
- Alle n. 45 000 euron tulotasoilla kevennys kuitenkin kohdentuu epätasaisemmin.
- Enimmillään kevennys on eläke- ja palkkatulolla n. 1 prosenttiyksikkö.
- Esimerkiksi eläketulon veronkevennys jäisi n. 30 000 euron vuosituloilla vain n. 0,3 prosenttiyksikköön ja etuustulolla vajaan 0,4 prosenttiyksikköön.
- Jos ennakonpidätysprosenttien kaavamainen alennus mitoitettaisiin keskimääräisen kevennyksen mukaan, ennakonpidätysprosentteja alennettaisiin prosenttiyksiköllä 1.7.2022 alkaen. Tämä olisi ongelmallista, koska satunnaisilla tulotasoilla kevennys on keskimääräistä pienempi, jolloin keskimääräisen kevennyksen perusteella mitoitettu kaavamainen pidätysprosentin alennus johtaisi jäännösveroihin.

Kuvio 1: esimerkki veronkevennyksestä

Kuvio 2: palkka-, eläke- ja päivärahatulon veroaste v. 2022

